

พุทธจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Buddhist ethics of local government administrators

พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว)¹ และณัฏยาณี บุญทองคำ²

Phrarajrattanasudhi (Khaunrak Gaesonbau) and Nattayanee Boontongkham

Received: February 19, 2021

Revised: April 29, 2021

Accepted: May 06, 2021

DOI: 10.14456/jra.2022.47

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพราะเกิดปัญหาทางจริยธรรมการบริหารจัดการ ที่เรียกว่า “ความหย่อนยานทางจริยธรรมของผู้นำ” โดยที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนไม่มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการสร้างระบบความรับผิดชอบของข้าราชการที่มีต่อตนเอง องค์กร ผู้บังคับบัญชา ประชาชน สังคม และเพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ตลอดจนความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องตระหนักรู้ถึงความสำคัญในปัญหาการทุจริต และเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในหน่วยงานของรัฐ ด้วยการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยมุ่งเน้นที่ตัวบุคลากรในองค์กรที่จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร จริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่สร้างความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นสากล ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติ ทั้งในระดับองค์กร ระดับบุคคล และเป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ เพิ่มความน่าเชื่อถือ เกิดความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและประชาชน ในการนี้ผู้บริหารได้มีการประยุกต์มีขณิมาปฏิบัติ ที่เป็นหลักการหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี และเป็นเครื่องมือนำไปสู่จุดมุ่งหมายอันเป็นประโยชน์สูงสุด เป็นอุดมคติของชีวิต ครอบคลุมถึงเกณฑ์ตัดสินว่า การกระทำใดดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร และเพื่อการบริหารจัดการที่มีการส่งเสริมเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่นำไปสู่การคิดและปฏิบัติตาม เพื่อเกิดการพัฒนา

¹⁻² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช; Mahachulalongkornrajavidyalaya

University Buddhachinaraj Buddhist College

Corresponding author, e-mail: khun83@hotmail.com, Tel. 081-8886248

ตนเองให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น จนนำไปสู่การพัฒนาองค์กร สังคม และประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: พุทธจริยธรรม, ผู้บริหาร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This academic article aimed to study Buddhist ethics of administrators of local government organization to be applied in management because of the ethical management problems, known as the "ethical indolence of leaders", in which government officials acted for the benefit of themselves and their peers as well as facilitating and inefficient public service. This will create a system of government officials' responsibility towards themselves, the organization, their superiors, people, and society and to prevent the exploitation as well as potential conflicts of interest. Therefore, the administrators must realize the importance of corruption problems and recognizes the importance of preventing and suppressing corruption in government agencies by promoting morality and ethics focusing on personnel in the organization that will affect the image of the organization. Ethics of local government organization is a tool to regulate the conduct of local government officials to create transparency, have clear and international operational standards, uphold the principles and practices, both at the organization level, at the individual level and as a tool to check the work in order to operate in accordance with the principles of morality, ethics, efficiency and effectiveness resulting in an accepted organizational model, increase credibility, create confidence for service recipients and the public. In this regard, the administrators have applied Majjhimatipada that is a principle or a guideline for living a good life and as a tool leading to the most beneficial aims, being the ideal of life. It covers the criteria for determining whether which action is good or bad? should or shouldn't and for learning management promotion, organize activities leading to thinking and acting should be organized in order to develop oneself to think, act, and solve problems. This leads to the real development of the organization, society and nation.

Keywords: Buddhist Ethics, Administrator, Local Government Organization

บทนำ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ของโลกภายใต้บริบทของยุคโลกาภิวัตน์ โดยจะต้องมีการพัฒนากระบวนการทางแนวคิด การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการความขัดแย้ง ปรับบทบาทในองค์กรอันพึงประสงค์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้กับชุมชน การประเมินผลการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า การวิเคราะห์โครงการฯ ให้เกิดความสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการแบบมุ่งเน้นผลงาน การจัดการความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารตลอดจนการเพิ่มทักษะ เพิ่มความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันสืบเนื่องมาจากลักษณะพื้นที่ สภาพภูมิประเทศ เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ประเพณี มีลักษณะแตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น จะต้องเตรียมพร้อมรับมือในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และภายใต้กระแสของการเปลี่ยนแปลง อันนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างแท้จริงต่อไป (ปริญญา นาคฉัตร์ย์, 2544) การบริหารงานภาครัฐที่ผ่านมา ส่งผลต่อค่านิยมของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่

1. การใช้อำนาจในทางมิชอบ
2. ยึดถือระบบพวกพ้องในทางมิชอบ
3. ความต้องการเป็นเจ้าคนนายคน
4. การประจบสอพลอ
5. ขอบความสะดวกสบาย
6. ยึดถือตนเองเป็นใหญ่
7. การบริหารแบบเดิม

ระบบอุปถัมภ์นิยม ทั้ง 7 ประการ จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทางลบอย่างน้อย 4 ประการ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551) ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ชอบหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงาน
2. เจ้าหน้าที่รัฐกดขี่ข่มเหงประชาชน
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง
4. การอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาการทุจริต และเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งเพื่อเป็นการขับเคลื่อนมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โดยมุ่งเน้นที่ตัวบุคลากรในองค์กร เนื่องจากบุคลากรคือตัวแปรที่สำคัญ หากบุคลากรไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในทางที่มิชอบ ไม่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของงาน

ตลอดจนก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับบุคลากรได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยยึดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมคำสอนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนใช้สติปัญญาในการทำงานได้เต็มกำลังความสามารถ ส่งผลให้พบกับความสุขในการทำงาน และประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานอย่างแท้จริง

ความเป็นมาและความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นเรื่องของหลักแห่งความประพฤติในทางที่ดี เป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติ หรือเป็นหลักปฏิบัติที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นสิ่งที่ถูกที่ควร ในบางครั้ง ก็ใช้แทนคำว่า คุณธรรม ซึ่งหมายถึง คุณงามความดี หรือแทนคำว่า ศีลธรรมก็ได้ จริยธรรม เป็นเรื่องของระบบความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องดีงามของสังคม ซึ่งมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของบุคคลแต่ละบุคคลตามบทบาทต่าง ๆ จริยธรรม ซึ่งเป็นหลักปฏิบัตินั้น จะกล่าวถึงสิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งที่ดีและไม่ควรไว้ด้วย เมื่อมีการปฏิบัติตามจะได้รับการยกย่องสรรเสริญ แต่ถ้ามีการละเมิดก็จะได้รับการตำหนิตיעิน หรือถูกลงโทษจากสังคม การมีจิตสำนึกทางจริยธรรม และการปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมของบุคคลในสังคมเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะ (พนัส หันนาคินทร์, 2523) คือ

1. จริยธรรมที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ หลักความประพฤติที่ได้จากครอบครัว สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและกฎหมาย

1.1 ครอบครัวเป็นแบบแผนการประพฤติของมนุษย์ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นอันดับแรก คือ แบบแผนความประพฤติที่ได้รับจากครอบครัว พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ ในครอบครัวจะเป็นผู้แนะนำวิธีประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกที่ควร

1.2 สังคม ในสังคมแต่ละแห่งจะประกอบด้วยค่านิยม ปรัชญาชีวิต และระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ทางความประพฤติของสมาชิกในสังคม

1.3 ศาสนาเป็นสิ่งที่กำหนดคุณค่าทางจริยธรรม เพราะศาสนาต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นคำสอนที่กล่าวถึงหน้าที่อันพึงปฏิบัติของมนุษย์ เป็นคำสอนที่ชี้แนะให้ปฏิบัติเพื่อบรรลุความรู้แจ้งในชีวิต และความรู้แจ้งนั้นนำแนวทางดำเนินชีวิตไปสู่ความสุขที่แท้จริงอันพึงปรารถนา สำหรับสังคมไทย บุคคลส่วนใหญ่ในสังคมนับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักหรือหน้าที่อันพึงประพฤติปฏิบัติเรียกว่า ศีลธรรม ศีลธรรม จะเป็นตัวชี้แนะว่า อะไรเป็นสิ่งที่ควรละเว้น อะไรเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ

1.4 ขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นสิ่งที่บอกถึงเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม เช่นเดียวกับค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ระเบียบข้อปฏิบัติในสังคมที่บรรพบุรุษได้กระทำสืบทอดกันมาจากอดีต จึงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และนำมาเป็นหลักประพฤติปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

1.5 กฎหมายเป็นระเบียบข้อบังคับทางสังคมที่บัญญัติขึ้นให้สมาชิกในสังคมนำไปปฏิบัติ เพื่อขจัดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสังคม และเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข ดังนั้นกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่กำหนดหลักการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ด้วย

2. จริยธรรมที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของมนุษย์ เป็นสำนึกถึงมาตรการที่กระทำความดีทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นความรู้สึกผิดชอบที่เกิดขึ้นภายในใจของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่า มโนธรรม ความรู้สึกดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลแต่ละคน ฝึกคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ฝึกใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เลือกรกระทำ และฝึกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม จนเป็นความเคยชิน เป็นนิสัยที่ดีงาม คือ เกิดเป็นมโนธรรมในตัวบุคคลนี้ เป็นเรื่องการพัฒนาทางจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการกล่อมเกลาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก อีกส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของบุคคลนั้น ดังนั้น จะพบว่าบุคคลที่อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมเดียวกันได้รับการปลูกฝังแบบแผนความประพฤติมาอย่างเดียวกัน อาจจะมีระดับจริยธรรมไม่เท่ากันหมดทุกคน เนื่องจากแต่ละบุคคลมีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันไป (ประภาศรี สีหอำไพ, 2540)

จริยธรรมนั้น ถ้าพิจารณาในแง่ความหมายของพระพุทธศาสนา พรหมจริยะ ก็แปลว่า จริยธรรมอันประเสริฐ หมายถึง จริยธรรมที่เป็นระบบของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ ตามหลักพระพุทธศาสนา มรรคหรือมัชฌิมาปฏิปทา คือ ระบบจริยธรรม ระบบความประพฤติ หลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดี หรือหลักการครองชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะนำไปสู่จุดหมาย คือ ความดับทุกข์ หรือความสิ้นสุดปัญหาอยู่อย่างเป็นอิสระไร้ทุกข์ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2541) วิธีการปฏิบัติสายกลาง ประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ ที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ การศึกษา 3 ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นทางปฏิบัติเพื่อนำมนุษย์ไปสู่จุดหมายในชีวิต เป็นการนำความรู้ ในความจริงหรือกฎธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม โดยมีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ประกอบ เพื่อพัฒนาดตนเองให้มีภาวะของความเป็นผู้เห็นดี เห็นงาม เห็นชอบ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของจริยธรรม จะเห็นว่า สาระสำคัญของจริยธรรม ต้องมีปัญญาเป็นตัวกำกับ โดยมีปัญญาเกิดขึ้นได้ด้วยความรู้ ความคิด และการไตร่ตรองด้วยเหตุผล ประสบการณ์และความเป็นจริง ฉะนั้น ความหมายของจริยธรรมทางศาสนา คือ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกหนทางที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมด้วยปัญญา” (พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2523)

สรุปได้ว่า จริยธรรม (Ethics) คือ ธรรมที่ควรประพฤติ มงคลในพระพุทธศาสนา เรียกว่า ธรรมจริยา ความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติ ความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติธรรม หมายถึง คุณความดี ความชอบ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางศาสนาโดยทั่วไปจริยธรรม มักอิงอยู่กับศาสนา ทั้งนี้ เพราะคำสั่งสอนทางศาสนามีส่วนร่วมสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม จริยธรรมไม่แยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่จริยธรรมจะมีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติชอบ อันวางรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญา และขนบธรรมเนียมประเพณีแบบแผนของการกระทำที่ถูกต้อง หรือเป็นเครื่องนำทางไปสู่หลักในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกหลักศีลธรรม และยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์พื้นฐานของมนุษย์ ว่าองค์กรหรือบุคคลนั้น คิดและปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างไร ต้องการให้เขาคิดและปฏิบัติต่อเราอย่างไร หรือหมายถึงสิ่งที่พึงปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม หรือเป็น

ธรรมะที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อให้อยู่ในแนวทางของศีลธรรม หรือเป็นหลักความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมถูกต้องตามศีลธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (ชวงค์ ฉายะบุตร 2539) การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้ จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง (ประทาน คงฤทธิ์ศึกษกร, 2542)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รวมเอาแนวคิดยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ ว่าเป็นองค์กรประชาธิปไตยที่สำคัญมากที่สุดในระดับรากหญ้า มีบทบาทที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยตรง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ (พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์ขจร, 2552) องค์การปกครองท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล, 2544) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการบริหารสาธารณะแก่ประชาชนที่มาจากหลักการกระจายอำนาจภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการที่ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้นั้นต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. มีการกำหนดพื้นที่หรือชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน
2. มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากประชาชน โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารในเขตความรับผิดชอบ
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปกครองตนเอง ของการปกครองท้องถิ่น
4. มีการโอนอำนาจหน้าที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
5. มีความอิสระในการบริหารโดยมีฐานะทางกฎหมาย มีอำนาจในการหารายได้ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย มีแหล่งรายได้และบุคลากร

การจะพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องประเมินความสามารถของบุคลากร ให้รู้ว่ามีจุดแข็งอะไรที่ต้องส่งเสริมสนับสนุน และมีจุดอ่อนอะไรที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ที่สำคัญการพัฒนาเพื่อให้รู้ทันความเป็นไปของโลกธุรกิจในอนาคต องค์กรต้องมีความสามารถที่จะแบ่งปันเอาทรัพยากรในตลาดมาสร้างความมั่งคั่งให้กับองค์กร ซึ่งเป็นภาระอัน

ใหญ่หลวงของผู้บริหารทุกคน องค์กรที่ดีสมาชิกขององค์กรต้องมีข้อผูกมัดหรือพันธะทางใจว่า จะทำให้งานขององค์กรประสบผลสำเร็จ และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ การที่องค์กรจะขับเคลื่อนได้ขึ้นอยู่กับสมาชิกขององค์กร เมื่อรับคนดีมีความสามารถเข้ามาร่วมงานกับองค์กรแล้ว ความจริงที่รับทราบกันคือ องค์กรต้องเจริญเติบโตหยุดนิ่งไม่ได้ ดังนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้พนักงานรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และการเติบโตขององค์กร

จะเห็นได้ว่า จริยธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ที่สร้างความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นสากล ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล และเป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ เพิ่มความน่าเชื่อถือ เกิดความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย ให้เกิดพันธะผูกพันระหว่างองค์กรและข้าราชการในทุกระดับ โดยให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในขอบเขต สร้างระบบความรับผิดชอบของข้าราชการต่อตนเอง องค์กร ผู้บังคับบัญชา ประชาชน และต่อสังคมตามลำดับ ป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

เกณฑ์การตัดสินทางจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

การตัดสินคุณค่า หรือเกณฑ์การตัดสินคุณค่าทางพุทธจริยธรรม ได้ถือเกณฑ์ตัดสินพฤติกรรมของบุคคลในลักษณะการกระทำ ถูก ผิด ดี ชั่ว อย่างไร โดยถือเอาเจตนาและบางท่านก็เอาผลการตัดสินการกระทำมาเป็นเกณฑ์ตัดสิน เพราะการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อนเป็นลักษณะการกระทำที่บ่งบอกถึงมีเจตนาและผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ (ช.ธ. (ไทย) 25/1-2/23-24) ดังนั้น เจตนา หมายถึง ความตั้งใจ ความจงใจ เป็นเจตสิกที่เกิดกับจิตทุกดวงเป็นตัวนำในการคิดปรุงแต่งการกระทำ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) การทำความดี เรียกว่า กุศลกรรม การทำความชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรม จะต้องมีความคิดความตั้งใจเกิดขึ้นภายในจิตใจ ดังพุทธพจน์ว่า เรากล่าวเจตนาว่า เป็นตัวกรรม บุคคลคิดแล้ว จึงกระทำด้วย กาย วาจา ใจ (อง.ฉก. (ไทย) 22/63/577) ที่ระบุถึงเกณฑ์การพิจารณาจริยธรรมในการให้ผลของกรรมในลักษณะ 4 ระดับคือ

1. ระดับภายในจิตใจ ว่ากรรมทำให้เกิดผลภายในจิตใจ มีการสั่งสอนคุณสมบัติ คือ กุศลธรรมและอกุศลธรรม คุณภาพและสมรรถภาพของจิต มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึนึกคิด ความโน้มเอียง ความนิยมชมชอบ และความสุขความทุกข์อย่างไรบ้าง
2. ระดับบุคลิกภาพ ว่ากรรมทำให้เกิดผลในด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัย ปรุงแต่งลักษณะความประพฤติการแสดงออก ทำที่ การวางตน ปรับตัว อาการตอบสนอง ความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และต่อสถานการณ์สภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปอย่างไรบ้าง

3. ระดับวิถีชีวิตของบุคคล ว่ากรรมชักนำความเป็นไปในชีวิตของบุคคล ทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา ประสบผลตอบสนองจากภายนอก พบความเสื่อม ความเจริญ ความล้มเหลว ความสำเร็จ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และความสูญเสียต่าง ๆ ที่ตรงข้ามซึ่งรวมเรียกว่า โลกธรรมทั้งหลาย อย่างไรบ้าง

4. ระดับสังคม ว่ากรรมที่บุคคลทั้งหลายกระทำ มีผลต่อความเป็นไปของสังคมอย่างไรบ้าง เช่น ทำให้เกิดความเสื่อมความเจริญ ความรุ่มเย็นเป็นสุข ความทุกข์ยากเดือดร้อนร่วมกันของมนุษย์ทั้งหลายรวมทั้งผลจากการกระทำต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ แล้วย้อนกลับมาหาตัวมนุษย์เอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559)

พุทธจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ มรรค หรือมัชฌิมาปฏิปทา พรหมจรรย์ หรือผู้ประพฤติธรรม หรือผู้มีจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ผู้ดำเนินชีวิตตามมรรค หรือปฏิบัติตาม มัชฌิมาปฏิปทา หลักการครองชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะนำไปสู่จุดหมาย คือ ความดับทุกข์ การแก้ไขปัญหาและการคิดเสริมสร้างทางจริยธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) การที่จะคิดเสริมสร้างจริยธรรมกัน ทีละข้อ แต่ละข้อเป็นบัญชีเหมือนอย่างรายการสินค้าว่า จริยธรรมข้อหนึ่ง เรื่องนั้นมีวิธีการที่จะส่งเสริมอย่างไร สองจริยธรรมข้อนี้ มีวิธีการสร้างและส่งเสริมอย่างไร ว่ากันเป็นข้อ ๆ แล้วก็หาทางส่งเสริมกันเป็นข้อ ๆ เป็นการกระทำที่ผิดธรรมชาติ ชีวิตมนุษย์นั้น เกิดจากองค์ประกอบที่ประสานรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกันหมด ไม่ใช่แยกเป็นรายข้อแล้วสร้างเสริมขึ้นทีละอย่าง นอกจากนี้ การสร้างเสริมสร้างจริยธรรมต้องครบวงจร ตัวอย่างที่ 1 เสรีภาพในการแสดงออก ตัวอย่างที่ 2 ความสันโดษ ตัวอย่างที่ 3 ปลงอนิจจังได้ สบายใจ ในลักษณะ 2 มิติ ได้แก่

1. การแก้ไขปัญหาจากด้านลบ ซึ่งต้องสาวให้ถึงสาเหตุที่แท้จริง ได้แก่ การกำจัดอกุศล 3 ประการ คือ 1) ตัณหา ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ความอยากจะได้ อยากจะเอาเพื่อตัว 2) มานะ ความต้องการตัวตน อยากยิ่งใหญ่ ความสำคัญตนหรือถือตนเป็นสำคัญ และ 3) ทิฏฐิ ความถือมั่นในความเห็นของตน ยึดติดในความเห็น เอาความเห็นเป็นความจริง กล่าวได้ว่า ทั้ง 3 สิ่งที่ถูกกล่าวมาเป็นตัวกำหนดบทบาทของมนุษย์ในทุกกิจกรรม หากยังใช้กิเลสในการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรม ก็ไม่สามารถทำให้คนเกิดจริยธรรมได้

2. การเสริมแรงจากด้านบวก หากการเสริมแรงทางจริยธรรมให้ถูกจุด หรือจับหัวใจสำคัญได้ก็สามารถจะทำให้คนมีจริยธรรมแบบครบวงจรและจริยธรรมอื่น ๆ จะตามมาอีกมากมายและสามารถจะเชื่อมโยงไปสู่การแก้ไขปัญหาได้หมด เช่น คนมีนิสัยรักการทำงาน ความขยันก็จะตามมา ความเป็นระเบียบก็จะตามมา เพราะการทำงานทำให้คนเกิดความขยัน จึงจะสามารถให้เกิดความสำเร็จได้ และมีระเบียบคอยบังคับในการทำงานนั้น

พุทธจริยธรรมจึงเป็นหลักการหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี ประเสริฐ อันเป็นวิธีการ หรือเครื่องมือในการสู่จุดหมายอันเป็นประโยชน์สูงสุด เป็นอุดมคติของชีวิต ครอบคลุมถึงเกณฑ์ตัดสินว่า การกระทำใดดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร ด้วยเหตุนี้ พุทธจริยธรรม จึงมีลักษณะที่

แตกต่างจากทฤษฎีของปรัชญาในสำนักอื่น ๆ คือ พุทธจริยธรรมไม่ได้เกิดจากโต้แย้งทางความคิด (Argument) การนิยามความหมายการคาดคะเน หรือการพิจารณาเทียบเคียง เหมือนปรัชญาสำนักอื่น ๆ แต่พุทธจริยธรรม มีธรรมชาติของความเป็นจริงเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติแล้ว สามารถเห็นได้ด้วยตัวของตนเอง (สนธิภูริโก) ไม่จำกัดเวลา (อกาลิโก) ซึ่งเป็นผลของการตรัสรู้ธรรมอันยอดเยี่ยมของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่า “อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ” ซึ่งแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสังขธรรม และส่วนที่เป็นอสังขธรรม ได้จัดแบ่งพุทธจริยธรรมตามนัยดังกล่าวไว้ (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2536) คือ

1. พุทธจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เป็นเบื้องต้นของธรรมจริยา หรืออกุศลกรรมบถ 10 ประการ และยังเป็นพื้นฐานของคุณธรรมขั้นสูง ๆ ขึ้นไปจริยธรรมในระดับนี้ จะเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นทั้งต่อตนเองและสังคมกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เบญจศีล อันได้แก่ ศีล 5 (Five Precepts) และเบญจธรรม อันได้แก่ ธรรม 5 ประการ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติฝ่ายศีลและธรรมที่สนับสนุนกันเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2548)

1.1 เบญจศีล

- 1.1.1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ (ปาณาติปาตา เวรมณี)
- 1.1.2 เว้นจากการลักทรัพย์ (อทินนาทานา เวรมณี)
- 1.1.3 เว้นจากประพฤติดินในกาม (กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี)
- 1.1.4 เว้นจากการพูดปด (มุสาวาทา เวรมณี)
- 1.1.5 เว้นจากการดื่มสุราและเมรัย (สุราเมรยมชชพมาทญฺฐานา เวรมณี)

1.2 เบญจธรรม

- 1.2.1 มีเมตตากรุณาต่อสัตว์ (เมตตา-กรุณา)
- 1.2.2 เลี้ยงชีวิตในทางที่ถูกต้อง (สัมมาอาชีวะ)
- 1.2.3 มีความสำรวมระวังในกาม (กามสังวร)
- 1.2.4 พุดแต่คำสัตย์จริง (สัจจะ)
- 1.2.5 มีสติรักษาดนไว้เสมอ (สติ-สัมปชัญญะ)

2. พุทธจริยธรรมขั้นกลาง ในระดับนี้เป็นการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้น คือ กุศลกรรมบถกรรมบถ 10 ประการ แบ่งประเภทออกเป็น 3 ทาง คือ 1) ความดีทางกาย เรียกว่า กายสุจริต 2) ความดีทางวาจา เรียกว่า วาจาสุจริต และ 3) ความดีทางใจ เรียกว่า มโนสุจริต ได้แก่

2.1 ความดีทางกาย มี 3 คือ 1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) เว้นจากการลักทรัพย์ 3) เว้นจากการประพฤติดินในกาม

2.2 ความดีทางวาจา มี 4 คือ 1) เว้นจากการพูดปด 2) เว้นจากการพูดคำหยาบ 3) เว้นจากการพูดส่อเสียด 4) เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อไร้สาระ

2.3 ความดีทางใจ มี 3 คือ 1) ไม่โลภอยากได้ของเขา 2) ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น 3) ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม

3. พุทธจริยธรรมขั้นสูง คือ อริยอัฏฐังคิกมรรค ได้แก่ มรรคมืองค์ 8 หรือเรียกอีกอย่างว่าอริยมรรค มีความหมายว่า ทางอันประเสริฐ หรือทางนำผู้ปฏิบัติให้เป็นผู้ประเสริฐ มี 8 (ที.ม. (ไทย) 10/402/335) ข้อคือ

สัมมาทิฐิ ความเห็นที่ถูกต้อง หมายถึง ความรู้ในอริยสัจ 4

สัมมาสังกัปปะ ความคิดที่ถูกต้อง หมายถึง ความคิดในการออกจากกาม ความไม่พยายาบท และการไม่เบียดเบียน

สัมมาวาจา วาจาที่ถูกต้อง หมายถึง การเว้นจากการพูดเท็จ หยาบคาย ส่อเสียด และเพื่อเจ้า

สัมมากัมมันตะ การปฏิบัติที่ถูกต้อง หมายถึง เจตนาละเว้นจากการฆ่า การเอาของที่เจ้าของไม่ได้ให้ และการประพฤติดีกในกาม

สัมมาอาชีวะ การหาเลี้ยงชีพที่ถูกต้อง หมายถึง การเว้นจากมิถิชาชีพ

สัมมาวายามะ ความเพียรที่ถูกต้อง หมายถึง สัมมปปธาน 4 คือ ความพยายามป้องกันอกุศลที่ยังไม่เกิด ละอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ทำกุศลที่ยังไม่เกิด และดำรงรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้ว

สัมมาสติ การมีสติที่ถูกต้อง หมายถึง สติปัฏฐาน คือ การพิจารณาภายในกาย การพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา การพิจารณาเห็นจิตในจิต และการพิจารณาเห็นธรรมในธรรม

สัมมาสมาธิ การมีสมาธิที่ถูกต้อง หมายถึง ฌาน คือ ปฐมฌาน (ฌานที่ 1) ทุติยฌาน (ฌานที่ 2) ตติยฌาน (ฌานที่ 3) และจตุตถฌาน (ฌานที่ 4)

การจัดลำดับพุทธจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปการจัดระดับพุทธจริยธรรมตามแนวมรรคมืองค์ 8 ประการ ดังกล่าวแล้วนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ย่นย่อลงในไตรสิกขา คือ ระดับศีล ระดับสมาธิ และระดับปัญญา หรือแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547) ดังนี้ 1. ระดับต้น ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม 2. ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 ประการ 3.ระดับสูง ได้แก่ มรรคมืองค์ 8 ประการ กล่าวได้ว่า ท่านพยายามที่จะเน้นในภาคส่วนของการปฏิบัติให้ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมและเป็นไปตามหลักของธรรมชาติ ที่มนุษย์สมควรจะดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขให้มากที่สุด

เวสารัชชกรณธรรม เป็นพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาแห่งปัญญา แม้จะปลูกฝังศรัทธาหรือความเชื่อให้เกิด แต่ความเชื่อหรือศรัทธา จะต้องควบคู่ด้วยปัญญา ในการเสริมสร้างจริยธรรม การบริหารจัดการที่ดีของผู้นำท้องถิ่น ควรประกอบด้วยการบรรยายให้ความรู้ชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง แล้วให้ผู้ศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้นักวิชาการปัจจุบันได้นำไปปฏิบัติ และพิสูจน์แล้วว่า เป็นแนวความคิดที่เหมาะสมและถูกต้องว่า การที่จะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างจริยธรรม เพื่อการบริหารจัดการที่ดี จะประสบผลสำเร็จได้ ต้องส่งเสริมเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมที่นำไปสู่การคิดและปฏิบัติตาม เพื่อเกิดการพัฒนาตนเองให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น จนนำไปสู่การพัฒนาครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

วิเคราะห์การประยุกต์ใช้ประมวลหลักจริยธรรมกับหลักพุทธธรรม

ประมวลจริยธรรมของข้าราชการ จัดทำขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ปี พุทธศักราช 2560 ซึ่งในมาตรา 250 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ระบุว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควร ให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน

จะเห็นได้ว่า ประมวลจริยธรรมของข้าราชการ ที่จัดทำตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของข้าราชการที่สร้างความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นสากล ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลและเป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงานด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ เพิ่มความน่าเชื่อถือ เกิดความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย ให้เกิดพันธะผูกพันระหว่างองค์กรและข้าราชการในทุกระดับ โดยให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในขอบเขต สร้างระบบความรับผิดชอบของข้าราชการต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชาต่อประชาชน และต่อสังคมตามลำดับ และป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน รวมถึงจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรมและความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

สำหรับการบริหารจัดการจำต้องมี “หลักยึดเหนี่ยว” จากหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้ “ผู้บริหาร” และ “ประชาคมท้องถิ่น” มีธรรมะสำหรับการเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี โดยยึดหลักพุทธจริยธรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี อันเป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการสู่

จุดมุ่งหมายที่เป็นประโยชน์สูงสุด เป็นอุดมคติของชีวิต ครอบคลุมถึงเกณฑ์ตัดสินว่า การกระทำใดดี หรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร มีทั้งพุทธจริยธรรมขั้นพื้นฐาน อันเป็นเบื้องต้นของธรรมจริยา ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม พุทธจริยธรรม ขั้นกลาง เป็นการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้นไป คือ กุศลกรรมบถ 10 ประการ และพุทธจริยธรรมขั้นสูง คือ อริยอัฏฐังคิกมรรค ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 มีความหมายว่า ทางอันประเสริฐ หรือทางนำผู้ปฏิบัติให้เป็นผู้ประเสริฐ และหลักเวสสารชกณธรรม 5 อันจะทำให้เกิดความกล้าหาญในการปฏิบัติงาน มีความรู้สึกเชื่อมั่นในคุณความดี และมีปัญญา ไตร่ตรองรู้ดีรู้ชั่ว มีความพยายามมุ่งมั่น ที่จะจัดการกับปัญหา ซึ่งความกล้าหาญในการตัดสินใจนี้ เป็นสิ่งสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ที่ทำให้เกิดความกล้าหาญและตั้งมั่นใจความสุจริตในการบริหารงานตามที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้น

บทสรุป

พุทธจริยธรรมเป็นคุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมประพฤติดี มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม เพราะจริยธรรมเป็นธรรมที่ควรประพฤติ ในพระพุทธศาสนา เรียกว่า ธรรมจริยา ความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติ ความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติธรรม หมายถึง คุณความดี ความชอบ จะเห็นได้ว่า คำสอนทางพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม จริยธรรมไม่แยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่จริยธรรมจะมีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติชอบ อันวางรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญา และขนบธรรมเนียมประเพณีแบบแผนของการกระทำที่ถูกต้อง หรือเป็นเครื่องนำทางไปสู่หลักในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกหลักศีลธรรม หรือเป็นแนวคิดของการประพฤติที่ถูกต้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารอย่างอิสระ ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงิน และการคลังและกำหนดนโยบายของตนเอง รวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล พัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

พุทธจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ที่สร้างความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และเป็นสากล ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล และเป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรมและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนพุทธจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก

เบญจศีล เบญจธรรม กุศลกรรมบถ 10 และอริยมรรคมีองค์ 8 หรือมัชฌิมาปฏิปทา หรือพรหมจรรย์ คือผู้ประพฤติธรรม หรือผู้มีจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ผู้ดำเนินชีวิตตามมรรค หรือ ปฏิบัติตามมัชฌิมาปฏิปทา อันได้แก่ หลักการครองชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะนำไปสู่การบริหารงานที่มีความสุจริต โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. (2542). *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประภาศรี สีอำไพ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญานาคฉัตรีย์. (2544). *องค์การบริหารส่วนตำบล: การบริหารจัดการมิติใหม่สู่ความเป็นประชาธิปไตยฐานรากที่แท้จริง*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- พนัส หันนาคินท์. (2523). *การสอนค่านิยมและหลักจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พจนาน.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2536). *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ธรรมดา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2541). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2547). *ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม*. นครปฐม: ระฆังทอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2552). *ธรรมานุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระราชวรมนี (ป.อ.ประยุตโต). (2523). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์จร. (2552). *แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 74-75.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.

อรทัย กิกผล. (2544). *ลักษณะการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.